



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In quo hæreses & mores Pelagij contra naturæ humanæ sanitatem, ægritudinem & medicinam ex S. Augustino recensentur ac refutantur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

Cap. 1. De prædestinatione parcè scripsit Augustinus ante motas ab Adrumetinis Monachis & Massiliensibus difficultates, & quare. Ortus Semi-Pelagianorum & ratio nominis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13650

cum postea ejus presentia posceretur, ut dilucidis responsionibus vel astutia hominis vel correctio dilucretur, se subtraxit, examinibus damnatusque in errore consensit.

Et ex illis quidem quae huc usque dicta dissertaque sunt abunde percipi potest, quam fuerit haereticus Pelagianae facies, in exortu & progressu, & cum jam saepius mutato vultu consensisset, quis dogmatum uniuersorum scopus fuerit, nempe patet, superbiam adversus Deum, & gloriam in oculis aliorum hominum ac suis, fuisse propriissimum eorum spiritum, ac notam, qua (tam ipsa olim, quam quotquot postea Dei dona ad humanum arbitrium quoquo modo revocando, laeserunt gratiam Dei) à ceteris dignoscuntur. Nam hoc ipso, quo animus huius ipse placere incipit, honorisque mores directe aut per ambages à suae voluntatis nutu suspendere, necesse est, ut inde series illa vitiorum superbiam committant secundum diversitatem occasionum pullulet. Hinc enim novitatis, admirationis, famae, gloriae captatio, quibus animus jam sibi magnus, etiam magnus appareat. Hinc affectatio sanctitatis, et constantia hypocritis. Quae si non ita ex voto succedant, ut magnus habeatur, qualem se tacite esse sentit, erum-

pit in crassioris superbiae effectus & signa, velum, divitiarumque pompas, aliaque secularis tactus probra. Hinc illa scientiae gentilibus propria consuetudo, Philosophiae & signorum, quae amplius inflare solet, eloquentia, & multiloquentia. Hinc scriptitandi pruritus ingens, contemptulque ceterorum, quos tam evidenti mole librorum superant. Hinc tota illa fallaciarum, restrictionum & mendaciorum scena, quibus inanitatis suae conscius, affectat etiam videri quod non est. Hinc tandem Deo superbiam persequente, vel si propitius est, etiam sanante, aperta flagitiorum turpido, quibus factus ille deprimatur, & resipiscendo à praesumptione redeant humiliores, atque doctiores.

Cum verò damnatio erroris manifesti plurimos à tanta natura & liberi arbitrii laude revocasset, temperamentum quoddam naturae & gratiae, à quibusdam Presbyteris Massiliensibus inventum est, quo se putabant utriusque partis incommoda declinare; ita ut neque cum Augustino cuncta ex Dei gratia, neque cum Pelagio ex libero arbitrio religarent. Cōmentum istud à subtilibus ingenijs magna dexteritate concinnatum fuit multoque non minus nunc quam olim imprudentes delusit.

F I N I S.

CORNELII IANSENII
EPISCOPI IPRENSIS
DE HÆRESI PELAGIANA
LIBER SEPTIMVS.

Qui de Semi-Pelagianis primus est.

De praedestinatione parca scripsit Augustinus ante motas ab Adu-
metinis Monachis & Massiliensibus, difficultates, & quare.

Ortus Semi-Pelagianorum, & ratio nominis.

CAPVT PRIMVM.



Dvo sunt in Christiano Doctore magnopere cō-
mendanda, scientia atque
prudencia: quarum illa
in percipienda, haec in
dispensanda veritatis cog-
nitione versatur; magna
quippe circumsp̄ctioe opus esse in tradenda
rerum obscurarum magnarumque doctrina,

quarum etiam liquidissima nobis manifestatio
Deo revelante facta est, satis ille generis hu-
mani Magister insinuavit quando Discipulis
dixit: *Adhuc multa habeo vobis dicere sed non po-
testis portare modo.* Ex quo fit, ut si pondus ve-
ritatis vires discentis excedat, nonnunquam
suspendendum sit ut extendat crescentes, non
imponendum ut obterat parvulos: Nonnun-
quam verò etiam omnino occultandum sit, ne
vel non

R 4

1040.16.

vel non intellectum aliquid, vel contra opinionem & consuetudinem veteris erroris ipsâ novitate offendat & perturbet audientes, atque ita peiores faciamus eos qui non intelligunt, dum volumus eos qui intelligunt, facere doctiores. Nam quemadmodum non est una vel audientium conditio, vel legentium, vel spiritus spirantis ubi vult auxilium; ita quidam suppressâ, quidam expressâ veritatis abstrusâ cognitione perturbantur; propter quam ægritudinem imbecillibus auditoribus nimium periculofam (nisi Doctoris in loquendo tacendoque caveat circumspectio, & laborantibus charitas ejus congruam adhibeat medicinam) in scandala & errores doctrinæ quantumvis verâ importunitate præcipitantur. Quod si divinas illas dotes, quæ in cœlestis hujus magistri doctrinâ lucent inrueri liberet & admirari, nulla fortassis sese offerret inter innumeras luculentior & in tantorum voluminum scriptore rarior, quam illa prudentia singularis, quâ non modo rerum omnium dicendarum atque tacendarum, sed etiam verborum momenta libravit. Hinc illa in asserenda comperta veritate constantia, in obscuris quæstionibus disputandis temeritatis fuga. Hinc illa solidissimarum rationum suppressio cum auditoris infirmitas non est capax, vel ex doctrinæ novitate plus periculi quam fructus caperet curiositas. Hinc illa accurata singulorum pœne apertum & attenta ponderatio, quam fecundissimam illam scribendi venam singulis dictionibus adhibuisse nemo posset vel credere vel suspicari, nisi insultantium & carpentium petulantia, vel minus intelligentium incapacitas, ad eas subinde explicandas tuendasque coegisset. Hinc denique magnum illud in operibus ejus etiam adversus Pelagianos gratiæ perduelles exaratis silentium de secretissimo prædestinationis mysterio, & electorum vocatione secundum propositum: quorum arcana per viginti circiter annos quibus cum Pelagianis pro divini gratiæ sinceritate certatum est, potius breviter Scripturæ verbis perstringenda, & ex gratiæ gratiæ assertione colligenda, quam diductis aulais patefacienda judicavit. Nempe præviderat vir profundè sapiens quam paucorum intelligentia illam divini propositi altitudinem possit attingere, vel humilitas ferret; ut ruptis omnibus catene illius anulis, quibus ad se natura gratiam invitare fingitur, fractisque gradibus universis per quos ex una in aliâ superbia humana nititur, totius salutis & initium & medium & finis, ipseque discretionis cardo quæ unus ab alio sive in ista sive in alia vita disrepat, sine ambagibus, dilucidis verbis, purissimo, liberissimo, misericordissimo, secretissimoque divini voluntatis beneplacito suspenderetur. Quod cum tamen ex ijs quæ pro gratiæ, hoc est veræ gratiæ defensione conscripserat, haud obscure sequeretur; multorum imbecillitas quasi fatum aliquod suspicata, perperam cœpit in Africa doctrinam ejus intelligere: in Gallia etiam

non intellectam carpere. Neque verò vel hi vel illi hostiles gerébant adversus Ecclesiæ doctrinam animos. sed plerique Religiosi erant, & clari & egregij in omni virtutum studio viri. Vnde factum est ut utrique Catholici permanentes hostes Pelagij, & Patroni gratiæ, in contrarios errores præcipitati sint: dum illi divini prædestinationi, hi naturæ nimium tribuerunt. Hic tandem cœlestis ille Magister, ut offensionibus ex intelligentiæ potius imbecillitate quam animi pravitate suborientibus mederetur, librum illum de Correptione & Gratia plenum divini autoritatis immisit: in quo totius doctrinæ, quam hæcenus de divini gratiæ contra Pelagianos tradiderat, cardines & fundamenta ex altissimâ secretissimâque Dei prædestinantis voluntate petita revelavit, ut sinceritas cœlestis gratiæ contra omnes ejus adversarios inexpugnabili posset munitione defendi. Et in Africa quidem, qui à veritatis tramite discesserant, continuo in viam rectam suborta tanta luce redierunt. In Gallia vero qui persuasionis suæ impediabantur obscuro, aversiores quam fuerant recesserunt. *Lib. 7. n. Oculis enim agris diuosa lux, quæ puris amabilis est. scilicet.* Durissima quippe doctrina videbatur, quæ hominem extinctis quodammodo omnibus conatibus humanis, obscuris incertisque Dei decretis committeret & veluti navem remis velisque destitutam pelago divini voluntatis exponeret. Hanc absurditatem carnalibus animis intolerabilem, quæque oculis nonnullâ superbiæ fuligine caligantibus nimis perfecto evidenter patet, omni modo sine Catholice fidei læsione sibi vitandam esse censuerunt. Itaque scalas quadam magno artificio moliti sunt per quas à naturâ ad gratiam facile scanderetur. Nam ne quis illas quasi è cœlo suspensas sibi subtractas esse causaretur; unicum tantum, eumque quantum vel cogitatione fingi potest postremum atque infimum gradum in hominis potestate collocarunt, ut si progredi vellet aut nollet salus ejus aut perditio non ex fatalibus penderet tabulis, sed ex initio fidei hoc est ex fonte volendi peteretur. Nihil enim ante credendi voluntatem (ubi & ipsam fidei initium est) prius ad inchoandum salutis assensum cogitari potest. Quod quidem initium cum à Pelagianis hautum esse videretur, inde factum est ut ejus autores Semi-Pelagiani nuncupati sint.

Non enim eo nomine vocatos esse Gallicanos illos Presbyteros arbitrandum est, quasi error ipsorum non esset vere Pelagianus; sed quadam dumtaxat similitudinis vicinitate propinquaret. Certissimis enim Divi Augustini & Prosperi testimonijs constat doctrinam eorum quæ ab Ecclesia dissidebant, non alio nomine fuisse repudiatam, quam quod Pelagianam hæresin restaurarent. Inter ceteros enim error Pelagij capitalis fuit (in Palestina primum Synodo, deinde Arauciana damnatus) *Lib. de Gof. Pelag. c. 14.* Gratiam Dei secundum mèrita nostra dari. Hunc autem sibi velut proprium Massilienses vindicarunt, existimantes per fidei initium quod

399

quod viribus sibi suis pepererant ad gratiam Dei quoquo modo se posse perungere. Hinc Prosper de illo Massiliensium errore loquens: *quidam partem, inquit, superbae praedicationis (Pelagianae) quidam sibi cum caetera abnuerunt servaverunt.* Et Augustinus: *In quorum (Pelagianorum) errorem cadit qui putat aliquo merito humano gratiam Dei dari.* Et omnium apertissime cum Vitalis Carthaginensis diceret, posse hominem Dei suafone praecedente, consequente consensione, libertate naturali credere (in quo totus error Semi-Pelagianus comprehenditur)

respondet Aug: *Hae est illa Pelagianorum mala male diffamata meritoque reprobanda & ab ipso etiam Pelagio timentè damnari in Orientalium Episcoporum iudicio damnata sententia.* Sed quia caeteras Pelagij haereses de peccato originali, de liberi arbitrij integritate & in primis de salute & iustitiae perfectione suis viribus assequenda damnarent ipsumque illum errorem suum longe à Pelagiano discrepare crederent, hinc quasi à partita Pelagij haereditate Semi-Pelagiani appellati sunt.

Semi-Pelagiani in plures Sectas divisi et jam statim in initio. Sententia Fausti de viribus naturæ & gratiæ prorsus Pelagiana.

CAPVT SECVNDVM

VBI tamen observatum volumus quod quia illa partitio Pelagianorum dogmatum multifariam potest contingere, plura etiam genera Semi-Pelagianorum possunt recenseri. Omnibus quippe commune fuit post proscriptos ab Ecclesia Pelagianos, originis labem & nonnullam naturæ corruptionem adeoque liberi arbitrij infirmitatem peccato partam agnoscere: sed non omnes æqualiter in ea infirmitate consistenda progressi sunt: quidam enim solo primo tenuissimoque auspiciandæ vitæ initio sibi reservato, nihil procul ad salutem progredi hominem posse, sine vera Dei gratia constanter, libenterque fatebantur: alij per naturam gratuito in creatione datam ad bonum ac malum prorsus indifferenter esse, & accedente prædicationis ac doctrinæ adiutorio perfectam iustitiam assequi posse cum Pelagio delirabant. Quæ differentia Massiliensium, etiam in ipso videtur ortu contigisse & à Prospero in Epistola ad Augustinum observata: in qua cum quorundam Semi-Pelagianorum sententiam retulisset, qui omnium minime exorbitaverant, alios deteriores notans, sic dicit: *Quidam vero horum in tantum à Pelagianis sententiis non declinant ut eam ad consistendam eam Christi gratiam quæ omnia præueniat merita humana cogitant &c. ad conditionem hanc velint uniuscuiusque hominis pertinere: & infra: Et quantum quisque ad malum, tantum habeat facultatis ad bonum parique momento animum se vel ad vitia vel ad virtutes movere.* Quo sane deterius nihil unquam Pelagius dixit, neq; maiores homini ad iustitiam vires dedit, ut ex verbis Pelagij libro de gratia Christi consignatis, & ex Epistola ad Paulinum ab Augustino scripta clarum est. Acriter enim haereticam illum reprehendit quod simili modo paribus momentis potestatem voluntatis æquæ lance pendere, atq; ita nullum locum adiutorio gratiæ reseraret. Nam quamvis isti vitij originale faterentur, tantam tamen libertatis integritatem, tantasque ad bene vivendum vires istis verbis remansisse significat, quantâ

vix Pelagius hominibus sine ulla peccati labe nascentibus tribuebat. Unde prorsus verisimile est, genus istud Massiliensium nihil penitus gratiæ præter legem doctrinamque Christianam perinde atque Pelagium cum tanto naturæ vigore copulasse. Qui sane Semi-Pelagianæ haeresis gradus longe luculentius post obitum Divi Prosperi à Fausto ejus in Episcopatum successore patefactus atque defensus est. Hic enim in duobus illis libris quos de gratiæ & libero arbitrio scripsit, & peccatum originis, & mortem peccati supplicium, & infirmitatem arbitrij infirmitatem planissime confitetur: Baptismi divinæque gratiæ necessitatem ad operandam iustitiam toto opere plenis buccis prædicat, damnatumque cum Ecclesia damnat Pelagium, sed cum ad rem ventum est ut sine furo explicet quæ sint illæ naturæ vires, quæve illa gratia quam arbitrium peccato attenuatum postulat, ad progressum in iustitiâ faciendum, quam sola credendi voluntate inchoatum cum caeteris Semi-Pelagianis constituerat, tota haeresis Pelagiana detractâ larvâ prodit in medium. Nam ut nihil de potestate credendi dicam quam cum Semi-Pelagianis caeteris sexcenties natura tribuit, tantas ad ipsam iustitiæ perfectionem assequendam vires remansisse statuit, ut in ipso Pelagio nihil magis sacrilegum condemnatum sit. Audi de patrum antiquorum iustitiâ differentem: *Sed & Abel, inquit, divinis placere conspectibus, per insitum à Deo generaliter bonum, id est per propriæ meruit voluntatis affectum.* Hic ergo, cui cognomen iusti immaculata vitæ perfectio dedit, quod erudiente iustitiâ sectator existeret, nisi eum lex visceribus inscripta docuisset? Ecce per legem naturæ perfectâ iustitiâ. Sed audi de Enoch caetera paulo post: *Vnde Enoch cum Deo ambulare, vel Deo placere potuisset, nisi eum lex visceribus infusa secreto magisterio illuminasset, in tantum ut nihil terrenum sapiens mirabiliter à terra Deo adsumente vaperetur? Audi de Noë: Qualem, quantumque homo à Deo legem (naturæ) primâ conditione suscepit perfectâ etiam Noë iustitiâ declaravit, quia genera-*

Epist. ad
Dionysium.Epist. 2. ad
Valent.

Epist. 107.

Lib. 1. c. 1.
& 2.In Epist. ad
Aug. ante
mediam.Ioh. de gratia
Christi c. 4.
apud Aug.
Epist. 106.Faust. lib. 2.
de grat. &
lib. arb. c. 6.

Ibid. c. 7.